

**EUROPOS TEISĖS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 23-7A, LT-01402 Vilnius, tel. 8 706 63 687, faks. 8 706 63 679,
el. p. etd@etd.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188600362

Lietuvos Respublikos Seimui

2017-04-

Nr.

2017-04-05

Nr. S-2017-3379

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDŲ IR PAVARDŽIŲ RAŠYMO DOKUMENTUOSE
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-535**

Išnagrinėję Lietuvos Respublikos vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymo projektą Nr. XIII-535 (toliau – Projektas), teikiame šias pastabas ir pasiūlymus.

1. Projekto 1 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad šis įstatymas nustato vardų ir pavardžių rašymo *oficialiuose dokumentuose* pagrindinius reikalavimus. Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2014 m. vasario 27 d. nutarime nagrinėjo asmenvardžių rašymo ne lietuviškais rašmenimis galimybes *asmens tapatybės* dokumentuose ir pripažino, kad gali būti nustatytos ir kitokios asmens vardo ir pavardės rašymo Lietuvos Respublikos piliečio *pase* taisyklės nei nustatytosios Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimo „Dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase“ 2 punkte, kai jas keisti siūlo pagal Lietuvos Respublikos įstatymus iš profesionalių kalbininkų sudaryta valstybės institucija. Kitaip tariant, Konstitucinis Teismas konstatavo, kad esant kompetentingos institucijos pasiūlymui asmens tapatybės dokumentuose asmenvardžiai gali būti rašomi ne lietuviškais rašmenimis.

Todėl, jeigu Projektu siekiama suregulamentuoti ne tik asmenvardžių rašymą asmens tapatybės dokumentuose, tačiau ir bet kokiuose kituose oficialiuose dokumentuose, manome, kad Projekte turi būti įtvirtintos *papildomos taisyklės*, kaip asmenvardžių rašymas bus atliekamas tokiais atvejais. Pavyzdžiui, svarstytina, ar nebūtų tikslinga kaip pagrindinę taisyklę įtvirtinti reikalavimą, kad asmenvardžiai kituose oficialiuose dokumentuose būtų rašomi vadovaujantis asmens tapatybės dokumentuose esančiais įrašais.

2. Nors Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad Projektu siekiama atsižvelgti į Konstitucinio Teismo 2014 m. vasario 27 d. nutarimą ir į Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (toliau – VLKK) Lietuvos Respublikos Seimui teiktas išvadas, manome, kad Projekto nuostatomis suformuluotos išimtys, kai asmenvardžius būtų galima rašyti lotyniškais rašmenimis, ne visiškai tiksliai atitinka išimtis, kurias buvo pasiūlusi VLKK.

Primename, kad VLKK Seimui teiktose išvadose yra nurodžiusi, kad Lietuvos Respublikos piliečių vardai ir pavardės asmens dokumentuose turi būti rašomi lietuviškais rašmenimis, tačiau galimos tam tikros išimtys, atsižvelgiant į dabartinės visuomenės poreikius. VLKK pateikė dvi siūlomas išimtis, kai asmenvardžiai galėtų būti rašomi lotyniškais rašmenimis:

a) užsieniečiams, įgijusiems Lietuvos Respublikos pilietybę, – jų vardai ir pavardės Lietuvos Respublikos išduodamuose asmens dokumentuose jų pageidavimu įrašomi lotyniškais rašmenimis pagal dokumento šaltinį – kitos valstybės išduotą asmens dokumentą (remiantis tarptautine praktika diakritiniai ženklai dėl techninių galimybių gali būti neperteikiami);

b) su užsieniečiais santuoką sudarantiems ir jų pavardes paimantiems Lietuvos Respublikos piliečiams, taip pat tokių sutuoktinių vaikams – jų pavardės gali būti rašomos lotyniškais rašmenimis, dokumento šaltiniu laikant užsieniečio asmens dokumentą.

Kita vertus, Projekto 4 straipsnio 1 dalyje numatomos bendrosios taisyklės (įtvirtinančios, kad asmens vardas ir pavardė bei sutuoktinio kitam sutuoktiniui ir vaikui suteikta pavardė rašoma lietuviškais rašmenimis) išimtys, kad *Lietuvos Respublikos piliečio* prašymu jo vardas ir pavardė rašomi lotyniškos abėcėlės rašmenimis, jeigu vardas ir pavardė 1) šiais rašmenimis įrašyti dokumento šaltinyje *ir dokumento šaltinis įrodo, kad asmuo arba jo protėviai pagal tiesioginę giminystės liniją turėjo kitos užsienio šalies pilietybę* arba 2) su užsieniečiu sudarė santuoką ir jo pavardę paėmė.

Projekto 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos išimtys neatitinka VLKK siūlymų, nes, visų pirma, pagal Projektu siūlomą reglamentavimą galėtų susidaryti situacija, kai Lietuvos Respublikos piliečiams, net neturėjusiems kitos valstybės pilietybės, būtų leista asmenvardžius rašyti lotyniškais rašmenimis. Kitaip tariant, Lietuvos Respublikos piliečiui, pagal pateiktą dokumento šaltinį įrodžiusiam, kad jo protėviai pagal tiesioginę giminystės liniją turėjo kitos šalies pilietybę, ir turinčiam dokumento šaltinyje lotyniškais rašmenimis įrašytą asmenvardį, būtų suteikta teisė asmenvardį rašyti lotyniškais rašmenimis. Mūsų nuomone, toks reglamentavimas nepagrįstai išplėstų VLKK siūlomą pirmą išimtį.

Be to, nėra aišku, iki kurio tiesiosios aukštutinės giminystės laipsnio būtų galima įrodinėti, kad protėviai turėjo užsienio šalies pilietybę (pavyzdžiui, svarstyti, ar proprosenelio kitos šalies pilietybės turėjimas būtų tinkamas įrodymas).

Antra, kitaip nei VLKK teiktoje išvadoje, Projekto 4 straipsnio 1 dalyje neregamentuoti atvejai, kaip turėtų būti rašomos Lietuvos Respublikos piliečio ir užsieniečio santuokuoje gimusių vaikų pavardės.

Atsižvelgdami į tai manome, kad Projektas turi būti tikslinamas pagal VLKK pateiktas išvadas arba dėl siūlomo įtvirtinti reglamentavimo turi būti gauta nauja VLKK išvada.

3. Projekto 4 straipsnio 2 dalyje siekiama nustatyti užsieniečio asmenvardžių rašymo principus. Pirmą, nėra aišku, kuom „lotyniškos abėcėlės rašmenys“ (Projekto 4 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies 1 ir 3 punktai) skiriasi nuo „lotyniško pagrindo rašmenų“ (Projekto 4 straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktai).

Antra, nesuprantama, kodėl tais atvejais, kai vardas ir pavardė dokumento šaltinyje būtų įrašyti lotyniško pagrindo rašmenimis (Projekto 4 straipsnio 2 dalies 2 punktas), vardas ir pavardė negalėtų būti perrašomi lotyniškais rašmenimis (Projekte siūloma tokiais atvejais perrašyti lietuviškais rašmenimis).

4. Manytume, jog atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje įtvirtintus principus¹, Projekto 4 straipsnio 2 dalies 2 punkte turėtų būti numatyta, kad vardas ir pavardė, dokumento šaltinyje įrašyti nelotyniško pagrindo rašmenimis, į dokumentus perrašomi lietuvių kalbos rašmenimis pagal jų *gimtosios kalbos skambesį*.

5. Manome, kad Projekto 2 straipsnio 3 dalyje pateikiama „dokumento šaltinio“ apibrėžtis yra pernelyg nekonkreči ir neaiški, todėl praktikoje galėtų kilti daug klausimų, ar konkretūs dokumentai laikytini pagrindu išduoti asmens tapatybės dokumentus.

6. Projektu nėra reglamentuoti atvejai dėl asmenų *be pilietybės*, kurie įgijo Lietuvos Respublikos pilietybę, asmenvardžių rašymo. Todėl atitinkamai Projekto 2 straipsnio 1 dalis (kurioje nustatoma, kad asmuo yra Lietuvos Respublikos pilietis ar užsienietis, kuriems Lietuvos

¹ 1993 m. kovo 30 d. Sprendimas *Konstantinidis*, C-168/91, EU:C:1993:115; 2002 m. sausio 15 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją*, C-439/99, EU:C:2002:14; 2002 m. liepos 11 d. Sprendimas *Gräbner*, C-294/00, EU:C:2002:442.

Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka išduodamas oficialus dokumentas) ir Projekto 4 straipsnis tikslintini nustatant pagrindinius asmenų be pilietybės, įgijusių Lietuvos Respublikos pilietybę, asmenvardžių rašymo reikalavimus. Pažymime, kad šie reikalavimai negali būti diskriminaciniai ir iš esmės turėtų būti tokie patys, kaip ir taisyklės dėl užsieniečių, įgijusių Lietuvos Respublikos pilietybę, asmenvardžių rašymo.

Generalinis direktorius

Deividas Kriaučiūnas